

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania L. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Ł.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 czerwca 2016 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 26 października 2015 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 26 października 2015 r. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez ubezpieczonego L. F. od wyroku tego Sądu z dnia 8 kwietnia 2015 r.

W uzasadnieniu wymienionego wyżej postanowienia Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że uwzględniając wniosek ubezpieczonego ustanowiono dla niego pełnomocnika z urzędu dla potrzeb postępowania kasacyjnego, któremu w dniu 16 czerwca 2015 r. doręczono, w trybie art. 124 § 3 k.p.c., odpis wyroku z uzasadnieniem. Po dokonaniu owego doręczenia, nastąpiła zmiana wyznaczonego pełnomocnika. Nowy pełnomocnik w dniu 17 sierpnia 2015 r. złożył zaś skargę

kasacyjną. Opłata podstawowa od skargi kasacyjnej została jednak uiszczona w dniu 19 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny uznał zatem, że skarga kasacyjna podlega odrzuceniu jako nieopłacona. Bezsporne było bowiem, że termin do wniesienia skargi kasacyjnej upłynął z dniem 17 sierpnia 2015 r. Biegł on od daty doręczenia odpisu wyroku z uzasadnieniem, w trybie art. 124 § 3 k.p.c., pełnomocnikowi ustanowionemu dla potrzeb postępowania kasacyjnego, to jest od dnia 16 czerwca 2015 r., w związku z czym dwumiesięczny termin kończył się w dniu 16 sierpnia 2015 r., ale z uwagi na fakt, iż była to niedziela, końcowym dniem dwumiesięcznego terminu był dzień następny, to jest 17 sierpnia 2015 r. Fakt zmiany pełnomocnika po doręczeniu dokonany, w trybie art. 124 § 3 k.p.c., nie wpłynął w żaden sposób na modyfikację biegu terminu z art. 398⁵ k.p.c.

Sąd Apelacyjny podkreślił też, że skarga kasacyjna została wniesiona w ostatnim dniu terminu i zawierała informację, że została opłacona opłatą podstawową. Jednakże, jak wynika z treści nadesłanego przez pełnomocnika wydruku przelewu oraz z treści potwierdzenia wpływu środków na konto sądu, opłata została dokonana dopiero w dniu 19 sierpnia 2015 r.

W opinii Sądu Apelacyjnego, skarga kasacyjna nie została należycie opłacona. Nie może bowiem ulegać wątpliwości, że skarga kasacyjna wniesiona przez profesjonalnego pełnomocnika ustanowionego z urzędu w ostatnim dniu terminu, a opłacona dopiero dwa dni później, jest skargą nieopłaconą w rozumieniu art. 398⁶ § 2 k.p.c., co uzasadnia jej odrzucenie *a limine*.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, niczego w tej ocenie nie może zmienić, że nieuiszczenie opłaty jest brakiem formalnym, do którego należy stosować tryb naprawczy z art. 130 k.p.c., a negatywne skutki dla strony wynikają dopiero z niepodporządkowania się procedurze sanacyjnej. Trzeba bowiem podkreślić, że w przedmiotowym stanie faktycznym brak było podstaw do doszukiwania się braku formalnego i uruchamiania procedury naprawczej, w sytuacji gdy skarga została opłacona tyle tylko, że z uchybieniem terminowi do jej uiszczenia. Dlatego, w sytuacji dokonania opłaty z uchybieniem terminowi ustawowemu, ale przed podjęciem przez sąd czynności naprawczych w trybie art. 130 k.p.c., mamy do

czynienia nie z brakiem formalnym, lecz z nienależytym opłaceniem skargi, skutkującym jej odrzuceniem.

Ubezpieczony L. F. wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 26 października 2015 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, to jest art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 130 § 1 k.p.c., polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu i odrzuceniu skargi kasacyjnej *a limine* z powodu jej nieopłacenia, mimo że pełnomocnik skarżącego nie został wezwany do uiszczenia opłaty, podczas gdy negatywne skutki dla strony wynikać mogą dopiero z niepodporządkowania się podjętej przez sąd procedurze sanacyjnej.

Powołując się na tak sformułowany zarzut, żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W opinii żalącego się, stanowisko Sądu Apelacyjnego nie jest trafne. Przepis art. 398⁶ k.p.c. wyraźnie rozróżnia bowiem usuwalne i nieusuwalne braki skargi kasacyjnej oraz ich skutki. Skarga kasacyjna dotknięta jest brakami nieusuwalnymi, jeżeli nie zawiera elementów wymienionych w art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. W takim przypadku przewodniczący w sądzie drugiej instancji nie wzywa skarżącego do uzupełnienia braków, ale kieruje sprawę na posiedzenie niejawne w celu odrzucenia skargi. Natomiast w razie stwierdzenia braków formalnych skargi kasacyjnej, tzn. tych, o których mowa w art. 398⁴ § 2 lub 3 k.p.c., przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do ich uzupełnienia w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi.

Nie sposób więc zgodzić się ze stwierdzeniem Sądu Apelacyjnego, iż skarga kasacyjna wniesiona w ostatnim dniu terminu, a opłacona dopiero dwa dni później, jest skargą nieopłaconą w rozumieniu art. 398⁶ § 2 k.p.c., co uzasadnia jej odrzucenie *a limine*. Skarga kasacyjna musi być uznana za wniesioną w terminie, jeśli zostanie wniesiona najpóźniej w ostatnim dniu tego terminu. Nieopłacenie (nienależyte opłacenie) jej jest brakiem usuwalnym, skutkującym koniecznością wdrożenia procedury naprawczej w trybie art. 130 k.p.c. W przedmiotowej sprawie pełnomocnik dostrzegłszy swoje przeoczenie, sam uzupełnił brak opłaty od skargi, z czego nie może być czyniony zarzut, skutkujący jak chce tego Sąd Apelacyjny,

odrzućeniem skargi *a limine*. Zgodnie bowiem z regułą *a maiori ad minus* (wnioskowanie z większego na mniejsze), skoro obowiązujące przepisy zezwalają na uzupełnienie braku opłaty od skargi na skutek wdrożenia procedury naprawczej przez sąd, to tym bardziej brak taki może być usunięty samodzielnie przez stronę, co jednak nie zwalnia sądu drugiej instancji z obowiązku wdrożenia takiej procedury.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oceniane w niniejszym postępowaniu zażalenie jest w pełni uzasadnione.

Słusznie w jego uzasadnieniu żalący się wskazuje na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2010 r., II UZP 4/10, której nadano moc zasady prawnej (OSNP 2011 nr 3-4, poz. 38). W tezie tej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, że nieopłacona skarga kasacyjna złożona przez adwokata lub radcę prawnego po wejściu w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 234, poz. 1571) podlega odrzuceniu w razie niewykonania zarządzenia wzywającego do opłacenia skargi (art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 130 § 1 k.p.c.).

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy w powiększonym składzie wyjaśnił zaś, między innymi, że w dniu 1 lipca 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, (Dz.U. Nr 234, poz. 1571), uchylająca art. 130² § 3 k.p.c. Uchylony przepis art. 130² § 3 k.p.c. stanowił, że „Sąd odrzuca bez wezwania o uiszczenie opłaty pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego środki odwoławcze lub środki zaskarżenia (apelację, zażalenie, skargę kasacyjną, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty, skargę na orzeczenie referendarza sądowego) podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia”.

Po uchyleniu art. 130² § 3 k.p.c. doszło natomiast do tego, że zabrakło przepisu regulującego sytuację, w której profesjonalny pełnomocnik składa nieopłaconą skargę kasacyjną. Rozważając, w jaki sposób usunąć niespójność regulacji prawnej, która powstała wskutek uchylenia powołanego przepisu i pozostawienia bez zmian art. 130² § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjął, że nieopłacenie skargi kasacyjnej należy uznać za wadę usuwalną, automatycznie uruchamiającą tryb naprawczy, o którym mowa w art. 130 § 1 k.p.c. Ostatecznie Sąd Najwyższy uznał, że w razie wniesienia skargi kasacyjnej przez adwokata lub radcę prawnego podlegającej opłacie stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, odpowiednie zastosowanie znajduje art. 130 § 1 k.p.c., stanowiący, że jeżeli pismo procesowe nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych lub jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty, przewodniczący wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do poprawienia, uzupełnienia lub opłacenia go w terminie tygodniowym.

Przedstawione wyżej stanowisko jest w pełni respektowane przez Sąd Najwyższy, czego przykładem mogą być postanowienia z dnia 17 września 2010 r., III CZ 53/10; z dnia 8 grudnia 2010 r., V CZ 82/10; z dnia 19 stycznia 2011 r., V CZ 87/10, czy też z dnia 15 grudnia 2011 r., II CZ 130/11, LEX nr 1147754).

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy w obecnym składzie zauważa, że Sąd drugiej instancji przyznał co prawda, iż nieuiszczenie opłaty jest brakiem formalnym, do którego należy stosować tryb naprawczy z art. 130 k.p.c., niemniej wywiódł z tej regulacji błędne wnioski. Uznał bowiem, że „brak podstaw do doszukiwania się braku formalnego i uruchamiania procedury naprawczej, w sytuacji gdy skarga została opłacona tyle tylko, że z uchybieniem terminowi do jej uiszczenia”. Trafnie, w opinii Sądu Najwyższego, zauważa w związku z tym żalący się, że zgodnie z regułą wnioskowania *a maiori ad minus*, jeśli obowiązujące przepisy zezwalają na uzupełnienie braku opłaty od skargi na skutek wdrożenia procedury naprawczej, to tym bardziej brak taki może być usunięty przez samą stronę. Należy też uznać, iż sposób rozumowania Sądu drugiej instancji prowadzi do tego, że strona niedokonująca opłaty w ogóle będzie w lepszej sytuacji procesowej niż strona, która

czynności tej dokona wprawdzie po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, ale jeszcze przed wezwaniem jej do usunięcia tego braku, to jest przed uruchomieniem przez sąd procedury naprawczej. Taka strona poniesie bowiem ujemne konsekwencje swoich działań wynikających wyłącznie z chęci samodzielnego uzupełnienia braku, czyli niejako z „nadgorliwości”. Omawiana sytuacja jest jednak niedopuszczalna, a nawet klóci się z elementarnym poczuciem sprawiedliwości, gdyż różnicuje pozycję procesową stron postępowania sądowego znajdujących się w istocie w sytuacji analogicznej (obie wniosły nieopłaconą skargę kasacyjną), z tą tylko różnicą, że jedna z nich czeka na wezwanie sądu do uzupełnienia braku opłaty, natomiast druga, nie czekając na wezwanie, brak ten uzupełnia sama.

Co jednak szczególnie istotne dla oceny zasadności zażalenia wniesionego w niniejszej sprawie, zgodnie z treścią art. 398⁶ § 2 k.p.c., sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Przepis ten, co jasno wynika z jego wykładni dokonanej z zastosowaniem reguł językowych, nie mówi przy tym o skardze nieopłaconej w terminie przewidzianym do jej wniesienia, lecz wyłącznie o skutkach nieopłacenia skargi. W zakresie, w jakim reguluje te skutki, należy go zatem wiązać, o czym wcześniej była mowa, z regulacją art. 130 § 1 k.p.c. Oznacza to, że w każdym przypadku, w którym wniesiona skarga kasacyjna jest nieopłacona, musi zostać wdrożona procedura naprawcza. Przez skargę nieopłaconą, o której mowa w art. 398⁶ § 2 k.p.c., należy więc rozumieć wyłącznie taką skargę, która nie została opłacona mimo wezwania sądu do jej opłacenia oraz taką, która wprawdzie została opłacona, ale po upływie terminu określonego w tym wezwaniu. Skarga kasacyjna opłacona wprawdzie po upływie terminu do jej wniesienia, ale przed uruchomieniem przez sąd procedury naprawczej, o której mowa w art. 130 § 1 k.p.c., nie jest natomiast skargą nieopłaconą w takim znaczeniu, w związku z czym nie może być odrzucona z powołaniem się na art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Wypada więc przyjąć, że w niniejszej sprawie nie zachodzą określone w art. 398⁶ § 2 k.p.c. przesłanki odrzucenia skargi kasacyjnej.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

eb